

S a b a h a t t i n   S e l e k

MİLLİ MÜCADELE

Ulusal Kurtuluş Savaşı

—
İnceleme
Araştırma
—

2. BASKI

MİLLİ MÜCADELE
Ulusal Kurtuluş Savaşı

Yazan: Sabahattin Selek
Yayına hazırlayan: Hülya Balcı

Yayın hakları: © Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Ağaoğlu Yayınevi, 1971
Doğan Kitap'ta 2. baskı / Nisan 2025 / ISBN 978-625-5941-61-9
Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Geray Gençer
Kapak görseli: Cengiz Kahraman Koleksiyonu
Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62 / B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL
Tel: (212) 515 49 47
Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Milli Mücadele

Ulusal Kurtuluş Savaşı

Sabahattin Selek

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

İçindekiler

Önsöz.....	9
Birinci bölüm / Yenilgi.....	11
Seferberlik nasıl ilan edildi?.....	27
Göben ve Breslav macerası	30
Rus limanlarının topa tutulması ve savaşa girilmesi	33
Türkiye'nin savaş planı	35
Kapitülasyonların kaldırılması.....	38
Ermeni meselesi.....	41
Savaş cepheleri.....	45
Birinci Dünya Savaşı'nda kumandanlar	47
Savaş içinde devrimci uygulamalar	52
Savaşın sonu ve barış çalışmaları.....	55
Mondros Mütarekesi imzalanıyor	59
Mustafa Kemal Paşa'nın uyarısı.....	62
İmparatorluklar yıkılıyor	64
İkinci bölüm / Mütareke sonrası.....	87
Mustafa Kemal Paşa İstanbul'da.....	99
Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya gönderilmesi.....	113
İzmir'in işgali	123
Üçüncü bölüm / Kuva-yı Milliye	149
Aydın bölgesinde hazırlıklar	181
Nazilli Cephesi'nin kuruluşu ve Demirci Mehmet Efe.....	195
Akhisar-Salihli Cephesi ve Çerkez Ethem.....	200
Mustafa Kemal Paşa liderlik yolunda	211
Üçüncü bölümün ekleri.....	215

Dördüncü bölüm / Mustafa Kemal Paşa'nın geri çağırılması	245
Amasya Kararları	250
Sivas'ta neler oluyor?	255
Alacakaranlıkta çekilmiş bir telgraf: Geliyorum!	263
Erzurum Kongresi'nden önceki günler	278
Erzurum'da gergin günler	283
Erzurum Kongresi: 23 Temmuz 1919	287
Heyet-i Temsiliye	296
Kongre kararları	297
Mustafa Kemal Paşa'nın düşünceleri	302
Kongre sonrası	305
Dördüncü bölümün ekleri	307
 Beşinci bölüm / Sivas Kongresi'ne doğru	 343
Amerikan mandası	345
Batı Anadolu'da kongreler	352
Birinci Balıkesir Kongresi	354
Nazilli Kongresi	359
Alaşehir Kongresi	362
Sivas Kongresi	365
Manda görüşmeleri	372
Kongre hükümet yetkilerini kullanıyor	380
Anadolu-İstanbul çatışması	386
İstanbul'un mukabelesi ve uzlaşma teklifi	392
Heyet-i Temsiliye ile hükümet anlaşıyor	402
Güney Cephesi	406
Fransız işgali nasıl oldu?	412
Güneyde Kuva-yı Milliye'nin kurulması	418
Ankara merkez oluyor	430
Sivas'ta yapılan komutanlar toplantısı	434
Mustafa Kemal Paşa'nın dikkati Batı Anadolu'ya çevrilmişti	437
Türk ve Yunan kuvvetlerinin karşılıklı durumu	440
Beşinci bölümün ekleri	467
 Altıncı bölüm / Milli harekete karşı işgal çemberi daralıyor	 511
Büyük Millet Meclisi nasıl toplandı?	521
Hükümet programı	531
Kumandanlar arasında bölünme	533
XIV. Kolordu Kumandanı Yusuf İzzet Paşa Ankara'ya nasıl getirildi? ...	544

XII. Kolordu Kumandanı Albay Fahrettin (Altay) Bey'in	
Ankara'ya götürülüşü.....	549
Fevzi (Çakmak) Paşa Ankara'da.....	553
İç isyanlar ve Anzavur olayı.....	557
İsyana karşı alınan tedbirler	569
Düzce isyanı.....	580
Altıncı bölümün ekleri.....	593
Yedinci bölüm / Yunan taarruzu	615
Bursa'nın işgali	624
Ekim başında Batı Cephesi.....	657
Batı Cephesi kumandanı anlatıyor	698
Kütahya Muharebesi.....	720
Yedinci bölümün ekleri	731
Sekizinci bölüm / Türk-Yunan Savaşı başlıyor	751
Ankara'da olup bitenler	765
Siyasi gelişmeler: Bir yılın bilançosu	776
İkinci İnönü Muharebesi	790
Türk savunma planı.....	793
Büyük Yunan taarruzu	818
Grup Kumandanlığı.....	826
Sekizinci bölümün ekleri.....	845
Dokuzuncu bölüm / Sakarya Meydan Muharebesi	855
Meydan muharebesi başlıyor	870
Büyük Taarruz	917
Kurtuluş Savaşı şehitleri.....	936
Dokuzuncu bölümün ekleri.....	941

Önsöz

Milli Mücadele, Sabahattin Selek'in uzman ve usta kalemıyla, yabancıların açıktan açığa yurdumuza, evimiz Anadolu'ya gelip oturma çabasını olanca çıplaklığıyla açıklayarak, gözler önüne serecektir. Halkımız Milli Mücadele'nin ihtiyar bir imparatorluktan genç bir cumhuriyete geçiş dönemi üzerinde zihinlerde belirmiş binlerce sorunun gerçek ve doğru karşılığını, bugünkü olaylara bağlayarak bulabilecektir. Yıllardır bu konuda derinlemesine araştırmalar yapan ve bu *Anadolu İhtilali* adlı ünlü eseri hazırlayan Sabahattin Selek, birbirine geçmiş olaylar zincirini bütün ayrıntıları ve en ilgi çekici yanlarıyla inceliyor. *Milli Mücadele'nin bugüne kadar bilinmeyen ve açıklanmayan yanlarını yorumlayarak sunuyor*. Herkesin anlayabileceği bir dille yazıyor.

Halk nasıl teşkilatlanır ya da teşkilatlandırılır? Umutsuzluk ve kara günler nasıl mücadeleye ve ak günlere dönüşür? Kargaşalık ardından nasıl binleşme dönemini getirir? Halk hangi gerçek nedenlerle silaha sarılır? Milli Mücadele'nin aşamaları nelerdir? Halk kendi başının çaresine bakmaktan millet olarak, bir bütün olarak kurtuluş çareleri bulmaya nasıl geçer? Kimler ve hangi sınıf ve tabakalar emperyalizmin emellerine bilerek, bilmeyerek hizmet ederler? Milli Mücadele'nin içindeki yabancı parmakları? Düşmanla asıl işbirliği yapanlar hangi topluluklardır? Kimler olup bitenlere seyirci kalır? Anadolu Milli Mücadelesi gerçek ve bilinen anlamda tam bir halk hareketi midir? Bu hareketin tabii ve sonradan önderleri, elebaşları kimlerdir? Perde arkasında kalan ihanet ve zafer portreleri kimlerdir?

Dünyanın ilk ulusal kurtuluş savaşlarından biri olan Anadolu Milli Mücadelesi'nin bu en geniş panoraması, en ince ayrıntılarıyla sizlerin, Anadolu halkının gözleri önünden bir sinema kordelası gibi, olayların içinde yaşanarak geçecek. Çağımız bir milli mücadeleler çağıdır. Milletler hürriyetlerine, siyasi ve iktisadi bağımsızlıklarına kurtuluş savaşlarından geçerek varabiliyorlar. Bir çağ gereği bu. Anadolu Milli Mücadelesi'nin de bu çağ içinde yerini ve özelliğini belirtmek gerek.

Milli mücadelelerin gittikçe beliren ve açığa çıkan özellikleri de Anadolu Milli Mücadelesi'nden bu yana değişmiyor: Para, silah, kuvvet ve teknik emperyalistlerde olduğu halde –ilk bakışta anlaşılmas ve açıklanmas gibi görü-

nen bir gerçektir bu–, zafer emperyalistlerin değil, er geç ayaklanan, kalkışan, direnen milletlerin oluyor.

Bir ortak nokta da şu: Her milli mücadele gibi, Anadolu Milli Mücadelesi'nin de uzun sürede, göze göz, dişe diş savaşlar bittikten, kâğıt üzerinde barışlar imzalandıktan sonra bile, siyasal ve iktisadi anlamda da mücadelenin sürdürülmesi gerektiği gerçeği. Asıl bağımsızlık, asıl hürriyet, asıl cumhuriyet ondan sonra başlar.

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Birinci bölüm

Yenilgi

Cepheden gelen bir rapor

Harbiye Nazırı ve Başkumandan Vekili Enver Paşa cephedeki bir ordu kumandanından gelen aşağıdaki raporu okuyordu.

Ahali ile idare arasındaki bağlar sarsılmıştır. Memleket umumi bir anarşîye sürüklenmektedir. Umumi hayat her köşede ve her beldede esassından çürümektedir.

Mülki idare tam bir acz halindedir. Halkın bu idareye karşı nefreti gittikçe artmaktadır. Zabıta kuvveti pek zayıf ve kifayetsizdir. Memurlar rüşvet almakta, vurgunculuk ve suiistimal yapmaktadırlar. Adliye işlememektedir.

İşe işleri, ticaret ve iktisadiyat müthiş bir surette çökmeye başlamıştır. Paraya karşı ne memurda ve ne de halkta emniyet kalmamıştır.

Her taraftan çürüyen muazzam saltanat binasının bir gün içeriden, birdenbire ve hep birden çökmesi ihtimali karşısında bulunduğumuz en büyük tehliktir.

Ordu harbin başlangıcına nispetle fevkalade zayıftır. Birçok orduları mevcudu, lazım olan miktarın beşte biri kadardır. Memleketin insan kaynağı, noksanı tamamlamaya muktedir değildir. Hatta 7. Ordu gibi bütün memleket içinde ikmal ve takviyesine çalışılan yegâne orduyu dahi, daha düşmana bir tek kurşun atmadan kuvvetli tutmaya imkân bulamıyoruz.

Müttefiklerimizin askeri zaferlerle düşmanlarımızı sulhe mecbur etmeleri artık söz konusu değildir. Almanların askeri tutumları “Geliniz, bizi mağlup ediniz” esasına bağlanmıştır.

Düşmanlarımızın birbirinden ayrılmayacakları anlaşılmıştır. Düşman ahalinin sefalet ve mahrumiyeti bizimkinden daha azdır. Neticeden emin oldukları için düşmanlarımız harbe dayanabileceklerdir. Binaenaleyh harp daha çok devam edecektir. Harbi sona erdirmek bizim partinin elinde değildir.

Bu rapor, Halep'ten 20 Eylül 1917 günü yazılmıştı. Raporu gönderen, 7. Ordu Kumandanı Mustafa Kemal Paşa idi. Mustafa Kemal Paşa, raporun birer suretini de Sadrazam (Başbakan) Talat Paşa ile Bahriye Nazırı Cemal Paşa'ya göndermişti. Memleketin kaderini ellerinde bulunduran üç lider, Mustafa Kemal Paşa'nın acı uyarmalarını olduğu gibi kabullenseler bile, artık ellerinden bir şey gelemeydi. Osmanlı Devleti bir kere dünya savaşına sürüklenmişti. Müttefiklerimiz Almanların izni olmadan savaştan çekilemezlerdi. Zaferin kendilerine döndüğünü bilen İtilaf Devletleri, Türkiye'nin yapacağı barış teklifini zaten kabul etmeyeceklerdi. Onlar, düşmanları yere serilinceye kadar savaşı sürdürmek kararındaydılar.

Suriye Cephesi bizim için çok önemliydi. Bu cephede bozguna uğrarsak savaşı o anda kaybetmiş olacaktık. İngiliz ordusu büyük bir taarruza hazırlanıyordu. Ve bu cephedeki Türk orduları Alman Generali Falkenhayn'ın kumandasına verilmişti. Mustafa Kemal Paşa Almanların niyetlerini anlamıştı. Yabancıların bizim kaderimiz üzerinde söz sahibi olmalarından endişeliydi. Yukarıda bir kısmını özetlediğimiz raporda endişelerine de geniş yer vermişti. Özetle şöyle diyordu:

Ölüm-kalım meselelerinde olsun karar alma hakkından mahrum bulduğumuzu sanmıyorum.

Falkenhayn, geldiği günden beri aşiret reislerine Alman teğmenlerini göndererek doğrudan doğruya temas kurmak yolundadır. Osmanlı Devleti'nin bir ordu kumandanı olan bana bile şunları söyleyebilmiştir:

– Araplar Türklere düşmandır, biz Almanlar tarafsız olduğumuzdan onları kazanabiliriz.

... bu halde memleket baştan aşağı bizim elimizden çıkarak bir Alman müstemlekesi haline girmiş olacaktır. Ve General Falkenhayn bu maksat için, bizim Almanya'ya borçlandığımız altınları ve Anadolu'dan getirdiğimiz son Türk kanlarını kullanmış bulunacaktır.

Mustafa Kemal Paşa, Enver Paşa'ya gönderdiği ek bir raporda Alman Generali Falkenhayn'ın savaş planlarını eleştirerek, Başkumandan Vekili Enver Paşa'yı ikinci kez uyarmaya çalışmıştı. Enver Paşa, Mustafa Kemal Paşa'nın sayfalar dolusu iki raporuna *haddini bil* kabilinden kısa ve kestirme bir cevap verdi. Enver Paşa'nın yazısı şu cümlelerle sona eriyordu:

... Sina Cephesi'nde bulunacak kıtaların harekâtını sevk ve idare etmeye memur edilmiş olan Müşir (Türkiye'ye görevle gelen Alman kumandanları Türk Ordusu'nda bir üst rütbeyi alıyorlardı. Falkenkayn Alman Ordusu'nda

general, Türk Ordusu'nda mareşal idi) Falkenhayn Paşa'nın mezkûr harekâtın muvaffakiyetle neticelenmesi için en doğru karar ve tedbirleri alacağına eminim. Bu husustaki itimadıma zatiâlinizin de iştirak buyurmanızı bilhassa rica ederim.

Savaşa girmemek mümkündür

Türkiye Birinci Dünya Savaşı'na niçin girmişti? Savaşa katılmadan tarafsız kalmak mümkün değil miydi? Müttefik Devletler yerine İtilaf Devletleri ile birlikte savaşa katılmak Türkiye'nin menfaatlerine daha uygun düşmez miydi?

Birinci Dünya Savaşı'nın patlamasından bu yana 55 yıl geçmiş bulunuyor. Bütün bu süre içinde yukarıdaki soruları çok kimse sormuş ve bunlar devamlı tartışma konusu olmuştur. Osmanlı Devleti'nin yıkılması ile sonuçlandığı ve Türkiye'yi bir ulusal kurtuluş savaşına sürüklediği için konu gerçekten tartışılmaya değer. Ancak şu var ki, bu tartışmalardan bir ders çıkarılmalıdır.

Savaş öncesinde ve savaş süresince hükümetlerde görev almış kimselerden ele geçenler savaştan hemen sonra sorguya çekildiler. Savaş suçlusu sayılanlardan bir kısmı sonradan hatıralarını yazdılar. Birçok tarihçi ve fikir adamı bu konu üzerinde görüşlerini açıkladılar. Savaş suçlusu durumunda olanların savunmaları da bunlara yöneltilen tenkitler de şimdiye kadar asıl gerçekleri ortaya çıkarmış değildir.

Savaşın belli sonucuna göre, Almanlarla beraber savaşa girmenin yanlış olduğu ispatlanmıştır. Buna karşı ancak mazeret ileri sürülebilir. "Birinci Dünya Savaşı'na katılmamak mümkün değildi" diyenler de var, "mümkündür" diyenler de var. Mesela İsmet Paşa "Benim kanaatime göre Birinci Dünya Harbi'ne girmemek de mümkündür. Harbe girmekle olandan daha beter ne olacaktı?" diyor. Bu sözler dolaylı olarak şu gerçeği belirtmektedir: Osmanlı Devleti Birinci Dünya Savaşı'na girmeseydi de yıkılacaktı. Nitekim, sonradan meydana çıkan gizli anlaşmalar bunu doğrulamaktadır.

Mustafa Kemal Paşa gibi akli başında ve uzak görüşlü daha birçok kimse, henüz savaşın başında iken, gerçekleri, Almanların tutumlarından görüp anlamışlardı. Buna bir başka örnek olarak büyük karargâhta, Başkumandanlık Karargâhı'nda, bir Alman generali ile bir Türk subayı arasında geçen konuşmayı verebiliriz. Türk Başkumandanlığı Kurmay Başkanı Bronzar Paşa¹ ile birçok kurmay subay konuşuyorlar. Şube müdürlerinden Kurmay İsmet Bey (İnönü) Bronzar Paşa'ya soruyor:

1. Friedrich (Fritz) Bronsart von Schellendorf (1864-1950): 1914-1917 arası Osmanlı Genelkurmay Başkanlığı yapmış Alman generali. (yay. n.)

- Harp yapılıyor, ne olacak, kazandınız ne olacaksınız? Bu kadar büyük fedakârlığın karşılığı nedir?
- Belçika, Belçika!
- Belçika bu kadar fedakârlığı karşılayacak bir değer midir? Belçika’nın ne-si var? Eti ne, budu ne?
- Evet, ufaktır, ufaktır ama çok değerlidir.
- Peki harpten sonra ne olacak?
- Türkiye!
- Evet, ne şekilde? Nasıl olacak?
- Beraber çalışacağız.
- Harpten sonra beraber çalışacağımızı düşünmüyoruz.
- Anlıyorum, düşünmüyorsunuz ama kaç kişisiniz?
- Varız kâfi derecede.

Amerika, Ortadoğu ile henüz yakından ilgilenmiyordu

Daha 20. yüzyılın başında, sömürgeci devletler, Osmanlı Devleti’nin sonunun geldiğine karar vermişlerdi. Fakat bunlar –İngiltere, Fransa, Rusya ve Almanya– aralarında bir çatışmaya sebebiyet vermemek için, Osmanlı Devleti’nin bir süre daha olduğu gibi kalmasını menfaatlerine daha uygun buluyorlardı. 1913 yılında bu görüşteydiler. Osmanlı topraklarını fiili bir şekilde paylaşma teşebbüsüne girişmeyi düşünmüyorlardı, ama her biri, bu topraklar üzerinde nüfuz bölgeleri kurmak suretiyle gelecekte yapılacak paylaşmaya hazırlanıyorlardı.

Saydığımız büyük sömürgeci devletlerin yanında daha az güçte olmakla beraber, sömürgecilik politikası güden ve Osmanlı ülkeleri ile ilgilenen iki Avrupa devleti daha vardı: Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve İtalya.

Küçük Yunanistan da Türkiye için ayrı bir tehlike teşkil ediyordu. Bu tarihlerde Amerika, Avrupa ve Ortadoğu ile henüz yakından ilgilenmemek-teydi.

Dünya savaşı öncesinde Türk-Yunan ilişkileri

Birinci Dünya Savaşı’nın başlamasından önceki dönemde Yunan tehlikesi önemsenecek ölçüde değildi; Amerika’nın Türkiye’ye karşı ilgisi de azdı. Fakat savaşın sonlarına doğru ve hele Kurtuluş Savaşı’nda bu iki devlet bizim için büyük önem kazanacaktı. Bu sebeple, evvela, Balkan Savaşı ile Birinci Dünya Savaşı arasında Türk-Yunan ilişkilerini kısaca gözden geçireceğiz.

Balkan Savaşı'nda Batı Trakya Bulgarlarda kaldığı için, Türkiye ile Yunanistan'ın kara sınırı yoktu. İki devlet arasında Bulgar toprakları sayılan Batı Trakya bulunuyordu. Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkiler, Adalar meselesi ile Yunan Makedonyası'ndaki Türklerin durumundan ibaretti. Balkan Savaşı'ndan sonra yapılan Londra Antlaşması'nda (30 Mayıs 1913), Adalar meselesinin çözümü büyük devletlere bırakılmıştı. 14 Kasım 1913'te Türk-Yunan ilişkilerini düzenlemek için iki taraf arasında bir antlaşma imzalandı. Bu antlaşmaya göre, Osmanlı İmparatorluğu'nca Yunanistan'a bırakılan topraklardaki (Makedonya) Türkler, Rumlarla eşit haklara sahip olacaktı. Ayrıca eski yerlerinde kalmak isteyen Türkler istedikleri tabiyeti seçebilecekler ve Osmanlı tabiyetini seçenler Türkiye'ye göç edebileceklerdi. Fakat göç edenlerin, bıraktıkları mallar üzerindeki sahiplik durumları devam edecekti.

Büyük devletler 1914 yılı Şubat ayında Adalar meselesini karara bağladılar. İmroz, Bozcaada ve Meis Adası'nı Türkiye'ye, diğer adaları da Yunanistan'a bıraktılar. Türkiye, haklı olarak bu karardan memnun olmadı. Haksızlığı düzeltmek için hem büyük devletlere başvurdu, hem de Adalar meselesini makul bir şekilde çözümlemek maksadıyla Yunanistan'ı diplomatik yollardan sıkıştırmaya başladı. Bu arada, Yunanistan, Türkiye ile yaptığı 14 Kasım günlü antlaşmaya aykırı olarak, Makedonya Türklerini göçe zorlamaya başladı. Türkler maruz kaldıkları kötü muamelelere dayanamayarak göç ediyorlardı. Osmanlı hükümeti normal yollarla bunu önleyemeyince, Türkiye Rumları için karşı tedbirler aldı. Ege sahillerindeki ve Doğu Trakya'daki Rumlara yöneltilen baskılarda gerçi resmi bir hava yoktu. Fakat, hükümet olup bitenlere ses çıkarmıyordu ve bu mukabele hareketlerini İttihat ve Terakki Cemiyeti organize ediyordu. Türklerce hiçbir zulüm yapılmadığı halde, yüz bin kadar Rum korkarak Yunanistan'a göç etti.

Makedonya Türklerine yapılan Yunan zulmünü önlemek için, ayrıca, hükümetin ve İttihat ve Terakki Merkezi'nin desteği ile halk, Rumlarla alışverişi kesmişti. Bu yaygın boykot hareketi de çok etkili oldu.

Adalar üzerindeki hak iddiaları ile Yunanistan'daki Türk azınlığına ve Türkiye'deki Rum azınlığına karşı girişilen hareketler bir ara Türk-Yunan ilişkilerini son derece gerginleştirmişti. Her an bir Türk-Yunan Harbi'nin patlamasından endişe ediliyordu. Yunan hükümeti bundan korkarak tutumunu yumuşattı ve Türk-Yunan ilişkileri eski gerginliğini kaybetti. Birinci Dünya Savaşı başladığı zaman durum böyleydi.

Anadolu İhtilali eseriyle ünlenen, bunu 1971 yılında *Milli Mücadele* adlı eseriyle taçlandıran ve bir üst aşamaya taşıyan Sabahattin Selek aynı zamanda yayımlandığı dönemin siyasal sorunlarına tarihsel bir perspektif kazandırıyor. Uzun araştırma evresinin ürünü *Milli Mücadele* bir ulusun verdiği bağımsızlık mücadelesinin o günlerden bugüne gelişim sürecini anlamak isteyen geniş bir kesimin son elli yıldır temel başvuru eseri olageldi. Ulus inşa sürecinin ne denli engebeli bir süreçten geçtiğini görmek, anlamak ve bilinçlenmek isteyen her yurttaşın satır altılarını çizerek okuması gereken bir kitap...

—**Zafer Toprak**

Sabahattin Selek'in *Milli Mücadele* adlı bu kitabı, Kurtuluş Savaşımız konusunda temel eserlerden biridir. Milli Mücadele'nin askeri olduğu kadar siyasi ve diplomatik yönlerini de anlatır. Milli Mücadele üzerine çalışmalarımda başvurduğum temel kaynaklardan biridir.

—**Taha Akyol**

Sabahattin Selek (1921-1990) Bursa Askeri Lisesi'ni ve Kara Harp Okulu'nu bitirdi. Mezun olduktan sonra subay olarak orduya katıldı. 1944 yılında ordudan ayrıldı. 1947-50 döneminde *Ant* gazetesinde ve sonrasında Cumhuriyet Halk Partisi'nin İşçi Bürosu'nda görev aldı. 27 Mayıs darbesi sonrasında Basın İlan Kurumu'nda genel müdür olarak göreve başladı. 1966 yılında *Anadolu İhtilali* adlı eseriyle Yunus Nadi Ödülü'nü kazandı. 1973-77 yılları arasında CHP Ankara milletvekili olarak görev yaptı.

QR kodu okutunuz

Dijital fiyat etiketi

tavsiye edilen
KDV'siz
satış fiyatı

₺ 950

Sertifika no: 44919

ISBN 978-625-5941-61-9

9 786255 941619

**Doğan
Kitap**